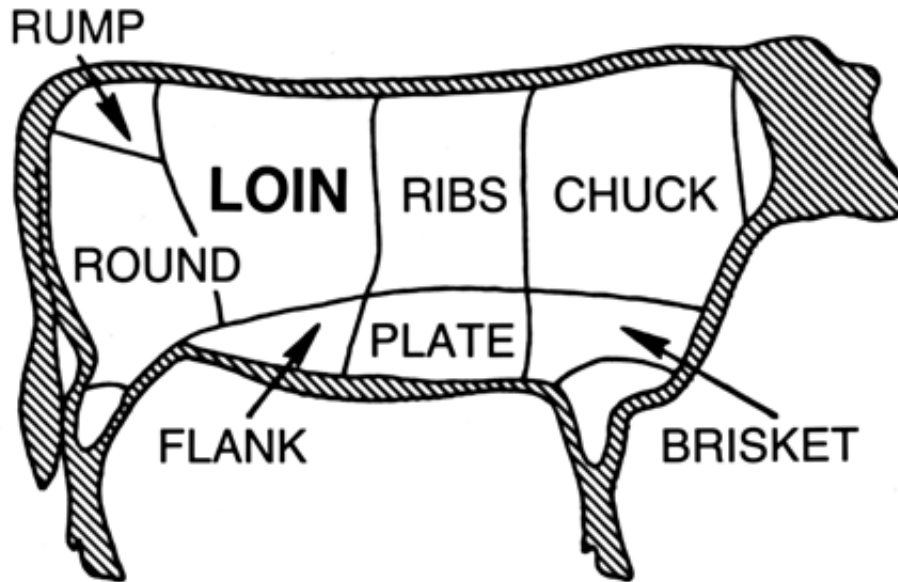

Maataloustuet on taloudellisesti, ekologisesti ja eettisesti kestävä ratkaisu

Author : admin

Eurooppalaiset valtiot velkaantuvat. Budjetit ovat alijäämäisiä ja eri instanssit tekevät arvioitaan pitkän aikavälin kestävyysvajeesta, jonka väestön ikääntyminen aiheuttaa. Maataloustuet ovat olleet rahavirtana mitaten EU:n keskeistä talouspolitiikkaa. Talouspolitiikkaa, jossa nyt tarvitaan pitkällä aikavälillä kestäviä ratkaisuja.

Maataloustuet on kysymys, jossa vapaakaupan profeetta ja vasemmistolainen voivat ilomielin lyödä kättä yhteen. Nyt kun keskusta on ilmoittanut jättäytyvänsä oppositioon, on Suomessa mahdollisuus tarkastella maatalouspolitiikkaa vapaammin hengittäen. On vahvoja syitä epäillä, että nykyinen maataloustukijärjestelmä tukee eurooppalaista maataloustuotantoa, joka on niin taloudellisesti, ekologisesti kuin eettisestikin kestäväntönä. Maataloustukien todellisista vaikutuksista on useita erilaisia arvioita, joten niiden supistamisen vaikutuksista on hankala saada yksiselitteistä tietoa. Tukien karsimiseksi on kuitenkin nähtävissä hyviä perusteluita.

Maataloustuet on taloudellisesti kestävä ratkaisu

By means of glasses, hotbeds and hotwalls, very good grapes can be raised in Scotland, and very good wine too can be made of them at about 30 times the expense for which at least equally good can be brought from foreign countries. Would it be a reasonable law to prohibit the importation of all foreign wines, merely to encourage the making of Claret and Burgundy in Scotland? - *Adam Smith, An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, 1776

Tällä hetkellä EU:n budjetista 35% koostuu maataloustuista.[\[1\]](#) Suomessa maatalousyrittäjiä tuetaan vuosittain noin 3 miljardin euron suuruisilla tuilla (50€ kuukaudessa suomalaista kohden).[\[2\]](#) Suomessa ja muualla EU:n alueella tilakoot kasvavat jatkuvasti ja tuet keskittyvät pääosin suurtilallisille ja suurille yrityksille. Maatalouden työllisten määrä oli vuonna 1995 141 000 ja vuonna 2009 88 000.[\[3\]](#) Tuen määrä työllistä kohti on siten noin 34 000€ vuodessa. Tämän suuruinen summa yhden ihmisen työllistämiseksi on valtava. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että muilta tuotannonaloilta siirretään tuloja maataloudelle, jotta se olisi kannattavaa Suomessa, jossa kasvukausi on lyhyt ja maaperä verrattain köyhää. Kansantalouden näkökulmasta maataloustuet siis vähentävät talouden kokonaisuuden tuottavuutta. Maataloustuet ovat suuruudeltaan samaa luokkaa kuin Suomen puolustusmäärärahat. Vuonna 2011 valtion arvioidaan ottavan lainaa noin 8 miljardia euroa.

[caption id="attachment_1541" align="aligncenter" width="390" caption="Maatilojen lukumäärä ja keskipeltoala vuosina 1995-2010"]

[/caption]

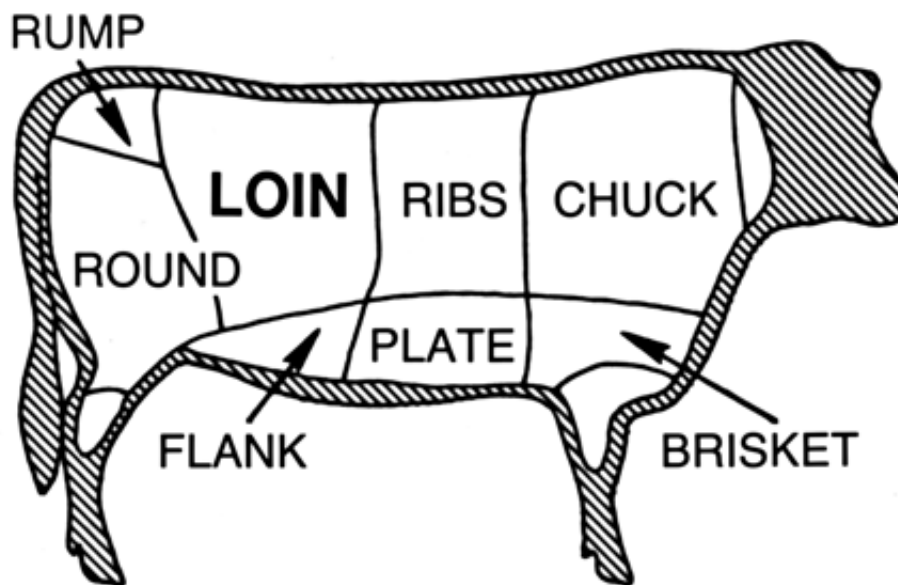
Maataloustuet on ekologisesti kestävä ratkaisu

Maataloustukien vaikutus elintarviketeollisuudelle ja ruoan hintaan on suhteellisen pieni. Tällä hetkellä leipävehnän tuottajahinta on noin 0,21€/kg.[\[4\]](#) Tavallisen leivän hinta lähikaupassa on tuotteesta riippuen suurin piirtein 3-4€/kg. Viljatuotteissa raaka-aineen hinta lopullisen tuotteen hintaan nähden on siis hyvin pieni. On myös hyvä huomata, että monet keskeiset suomalaiset elintarviketeollisuuden yritykset ovat viljelijöiden omistuksessa.

Suomessa käytössä olevan maatalousmaan pinta ala vuonna 2010 oli yhteensä 2,3 milj. ha.[\[5\]](#) Viljakasvien viljelysala oli noin 1,2 milj. ha. Viljasta noin kolmannes käytetään suoraan elintarviketuotantoon, kolmannes rehuksi ja noin kahdeksasosa maltaiksi.[\[6\]](#) Lähinnä rehuksi viljeltävien nurmikasvien viljelysala oli taas 0,64 milj. ha. Maataloustukia maksetaan hehtaaria, eläintä ja tuotettua määrää kohden. Voidaan siis päätellä, että karjatalous saa kaksinkertaisen tuen kasvisten tuotantoon nähden – ensin rehun tuotantona hehtaaria kohden ja sitten eläintä kohti maksettuna tukena. Näyttäisi siis siltä, että maataloustuet kannustavat karjatalouden

tuotteiden tuottamiseen ja kuluttamiseen painamalla niiden hinnat keinotekoisesti alhaisiksi.

Maataloustuilla voidaan ohjata maataloustuotantoa ekologisesti kestävässä suuntaan, mutta karjatalouden tuotteiden kulutuksen jatkuva kasvu rasittaa ympäristöä merkittävästi. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO on arvioinut, että lihantuotannosta koituu lähes viidennes maailman kasvihuonekaasupäästöistä.^[7] Lihan kulutuksen kasvun lisäksi maataloustuet lisäävät lannoitteiden käyttöä. Tuet tekevät maanviljelyn kannattavaksi alueilla, joissa maaperä on köyhää ja tarvitaan runsaasti lannoitteita. Suomessa tämä näkyy esimerkiksi Itämeren rehevöitymisestä.

Maataloustukien supistamisen jälkeen elintarvikkeiden tuonti Eurooppaan todennäköisesti lisääntyisi. Isossa-Britanniassa vuonna 2002 elintarvikkeisiin liittyvistä kuljetuksista noin puolet olivat yksittäisten ihmisten kauppareissuja, joihin ruoan alkuperällä ei ole vaikutusta. Kuljetuksissa on otettava kilometrimäärän lisäksi huomioon myös käytettävä liikenneväline. Suurten tonnimäärien liikkuttaminen esimerkiksi junalla tai valtamerilaivalla on erittäin paljon energiatehokkaampaa kuin yksityisautoilu.^[8] Elintarvikkeiden ekologisia vaikutuksia tarkasteltaessa on huomioitava niiden kuljetuksen lisäksi koko tuotantoprosessi. Yhdysvalloissa on arvioitu, että kuljetukset tuottavat 11% ruoantuotantoon liittyvistä kasvihuonekaasupäästöistä.^[9]

Maataloustuet on eettisesti kestävä ratkaisu

OECD-maiden kehitysapumäärärahat ovat murtoosa näiden maiden tuista omalle maataloudelleen. Maataloustukien leikkaamisen voi nähdä yhdeksi tärkeimmäksi ja vaikuttavimmaksi kehityspolitiikan tavoitteeksi. Maatalous on kaikkein merkittävin talouden sektori vähiten kehittyneille maille, joiden väestöstä vajaa 80% asuu maaseudulla. Maatalous ei voi kehittyä elinkeinona, jos kehitysmaiden markkinoilla on tarjolla riittävästi halpoja ulkomailta

tuotuja elintarvikkeita.

Kehitysmaiden tuottajilla ei ole mahdollista kilpailla tukia saavien eurooppalaisten ja pohjoisamerikkalaisten tuottajien kanssa. Maatalouden pysähtynyt kehitys johtaa tietysti myös kerrannaisvaikutuksiin muilla talouden sektoreilla. Maataloustuet johtavat kehittyneissä maissa ylituotantoon ja ylijäämää viedään maailmanmarkkinoille. Köyhien maiden tuottajien tuotteilla ei ole mahdollisuutta päästä eurooppalaisten pöytiin ja eurooppalaisten tuottajien tuotteet saavat etulyöntiaseman kehitysmaiden markkinoilla. Maataloustuotannon kehittäminen tarjoaisi kehitysmaalle realistisen ja nopean tien köyhyyden kitkemiseksi. Köyhyys tekee usein mahdottomaksi myös valita ympäristön kannalta kestävin mahdollinen tuotanto- ja elämäntapa.[\[10\]](#)

Maataloustukien supistaminen voi sitä tarkoittaa, että EU tulisi entistä riippuvaisemmaksi sen ulkopuolella tuotetuista elintarvikkeista. Tämä takaisi enemmän taloudellista ja poliittista valtaa kehitysmaalle. Tästä syystä maataloustukien leikkaaminen on poliittisesti erittäin vaikea ratkaisu. Lopputuloksena voisi kuitenkin olla tilanne, jossa käydään kaikkia osapuolia myös taloudellisesti hyödyttävää "reilua kauppaa".

Eläinsuojelu on myös merkittävä maatalouteen liittyvä eettinen ongelma. Maataloustuilla tuetaan eettisesti kyseenalaista tuotantoa. Avain eläinsuojelukysymykseen on tukien kohdentaminen ja suojelusäädösten kiristäminen.

Uusi eurooppalainen tapa tuottaa ja kuluttaa elintarvikkeita

"Älkää silti luulko, herrat, että arvostellessamme vapaakauppaa tarkoituksenamme olisi suojelujärjestelmän puolustaminen." - *Karl Marx, Puhe kauppavapaudesta, 1848*

Maataloustukia perustellaan aluepoliittisin syin. Perimmäinen syy on halu pitää maaseutu asuttuna ja maaseudun pääelinkeino taloudellisesti kannattavana (yksittäiselle tilalliselle). Tämä on arvokysymys. Kuinka paljon kuluja yhteiskunnalle saa syntyä ihmisten vapaudesta valita oma asuinpaikkansa? Toinen eniten alleviivattu perustelu maataloustukien puolesta on pyrkimys elintarviketuotannon omavaraisuuteen. Käsittelin omavaraisuutta osittain jo yllä, mutta todettakoon vielä, ettei Suomea voi tällä hetkelläkään pitää elintarvikkeiden tuotannon osalta omavaraisena. Kovin monet traktorit ja kuorma-autot eivät liiku ilman öljyä. Tällä hetkellä Suomi on omavarainen perunan, kananmunien, sianlihan, maitotuotteiden ja leipäviljan,[\[11\]](#) paitsi rukiin osalta. Ruisleipä on puhtaan ja terveellisen suomalaisen ruoan perikuva. Totuus on kuitenkin se, että reilusti yli puolet "suomalaisesta" ruisleivästä leivotaan tuontirukiista.[\[12\]](#) On hyvin vaikea löytää perusteluita sille, että vain suomalaiset kykenisivät tuottamaan puhdasta ja terveellistä ravintoa.

Jos maataloustuet lakkautetaan, jäisikö maataloustuotanto tuhoavan, eettisistä kysymyksistä ja ympäristön tilasta piittaamattoman vapaan markkinatalouden armoille? Tässä kohtaa vapaakaupan profeetan ja vasemmistolaisen kädet irtaantuvat. Kaikin tavoin kestävä elintarviketuotanto vaatii selkeää ja tiukkaa sääntelyä. Ensinnä Euroopassa tuotettavien elintarvikkeiden tuotantoa tulee ohjata tiukalla ympäristö- ja eläinsuojelulainsäädännöllä. Toiseksi EU:n tullijärjestelmää tulee kehittää siten, että se suosii edellä mainitun lainsäädännön puitteissa tuotettuja tuotteita. Tämän lisäksi sen tulisi suosia energiatehokkaasti kuljetettuja tuotteita. Tämä ohjausvaikutus kannustaisi kuljettamaan pitkiä matkoja vain sellaisia tuotteita, jotka eivät pilaannu nopeasti. Tullijärjestelmä voisi perustua erilaisille sertifikaateille, joita valvotaan kansainvälisesti. Reilu kauppa[13] on yksi tällainen sertifikaatti, jolloin järjestelmä kannustaisi myös sosiaalisesti oikeudenmukaisempaan tuotantotapaan. Muut suojatullit tulee poistaa. Ohjaava tullijärjestelmä ei jätä kuluttajaindividin vastuulle tehdä kaupassa valintaa kestävä tuotteen ostamiseksi. Tarvitaan kollektiivinen vastuu, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa tehokkaasti.

Vaikka omavaraisuuteen ei pyrittäisikään, tarvitsee EU lisäksi kollektiivisen vastuun kriisiaikojen – luonnonmullistuksien, sotien, huonojen satovuosien – varalle. Tämä tarkoittaa elintarvikevarastoja, joilla voidaan pitää ruoan hinta kuluttajille tarpeeksi alhaisena myös heikkoina vuosina. Ruoan hinnan raju nousu ei viime aikoina ole johtunut vain huonoista sadoista. Energian kallistuessa yhä suurempi osa syötäväksi kelpaavista kasveista käytetään biopolttoaineiden valmistamiseen. Näin ollen viljelystuotteiden kysyntä on kasvanut huikasti. YK:n arvion mukaan ruoan hinta tulee nousemaan kuluvan vuosikymmenen aikana 40%. [14] Vaikutus voi olla tätäkin suurempi, sillä hinta on noussut viimeisen vuoden aikana neljänneksen ja on nyt ennätyskorkealla. [15] Tämän hetkinen hintapiikki voi kuitenkin jäädä väliaikaiseksi, sillä suuri osa siitä arvioidaan johtuvan Lähi-idän poliittisesta epävakauudesta ja Japanin tsunamista. [16] Biopolttoaineiden valmistus ei kuitenkaan väistämättä johda ruoan hinnan nousuun, vaan myös niissä laatu ratkaisee. Leväviljelmät ovat yksi vielä kehitysvaiheessa oleva ratkaisu tuottaa biopolttoaineiden raaka-ainetta siten, ettei se ole samoilla markkinoilla ruoan kanssa. [17]

Loppuisiko suomalainen maataloustuotanto kokonaan ja jäisivätkö maataloustuottajat oman onnensa nojaan? Maataloustuet voitaisiin pelkistää ympäristötuiksi, eläinten hyvinvoinnin kehittämistuiksi ja vahinkotuiksi. Näin tuilla olisi tuotantoa ohjaava vaikutus ja ne olisivat vakuutus satovahinkojen varalle. Vasemmiston ajama perustulojärjestelmä olisi mainio ratkaisu pienviljelijöille. 600€:n suuruinen perustulo vastaa samaa summaa vuodessa kuin 29ha tilatuki Etelä-Suomessa. Suomalaisista tiloista 51% vuonna 2009 oli tiloja, joiden peltoala oli alle 25ha.[\[18\]](#) Perustulo olisi siis pienviljelijöille edullisempi ratkaisu kuin maataloustuki. Tämä laskettuna siten, että tilalla on yksi perustulon saaja. Yleensä yhdellä tilalla työskentelee useampi henkilö. Olisiko siis aika muodostaa vasemmiston ja pienviljelijöiden uusi yhteisrintama? Perustulo olisi siten tasa-arvoinen ratkaisu, että se tukisi kaikkea työtä yhdenvertaisesti.

Tällä hetkellä Ruotsi on ainut EU-maa, joka on ottanut kannakseen maataloustukien lakkauttamisen. Ruotsin kanta on perustunut ruoan korkean hinnan mahdollistamalle tilanteelle,[\[19\]](#) mutta eurooppalaista elintarviketuotantoa ja kulutusta tulisi tarkastella kokonaisuena järjestelmänä, johon liittyy isänmaallisen näkökulman lisäksi taloudellinen, ekologinen, eettinen ja sosiaalinen ulottuvuus.

Mikko Niemelä

[\[1\]](http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=92787) <http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=92787>

[\[2\]](http://www.taloussanomat.fi/kotimaa/2010/08/03/professori-maataloudelle-miljardi-euroa-piilotukea/201010628/12) <http://www.taloussanomat.fi/kotimaa/2010/08/03/professori-maataloudelle-miljardi-euroa-piilotukea/201010628/12>

[\[3\]](http://www.ruokatieto.fi/WebRoot/1037172/sisaltosivu.aspx?id=1173427) <http://www.ruokatieto.fi/WebRoot/1037172/sisaltosivu.aspx?id=1173427>

[\[4\]](http://www.maataloustilastot.fi/maataloustuotteiden-tuottajahinnat) <http://www.maataloustilastot.fi/maataloustuotteiden-tuottajahinnat>

[\[5\]](http://www.maataloustilastot.fi/kaytossa-oleva-maatalousmaa) <http://www.maataloustilastot.fi/kaytossa-oleva-maatalousmaa>

[\[6\]](http://www.maataloustilastot.fi/teollisuuden-ja-kaupan-viljan-osto-kaytto-ja-varastotilastot) <http://www.maataloustilastot.fi/teollisuuden-ja-kaupan-viljan-osto-kaytto-ja-varastotilastot>

[7] "The removal of livestock production subsidies is also likely to improve technical efficiency - in New Zealand, a drastic reduction in agricultural subsidies during the 1980s helped create one of the world's most efficient and environmentally friendly ruminant livestock industries."

<http://www.fao.org/ag/magazine/0612sp1.htm>

[8] <http://archive.defra.gov.uk/evidence/economics/foodfarm/reports/documents/foodmile.pdf>

[9] http://www.foodpolitics.com/wp-content/uploads/food_miles_climate_impacts.pdf

[10] <http://www.ifpri.org/sites/default/files/pubs/media/trade/trade.pdf>

[11] <http://www.ruokatieto.fi/WebRoot/1037172/sisaltosivu.aspx?id=1173496>

[12] <http://www.ruokatieto.fi/WebRoot/1037172/sisaltosivu.aspx?id=1173525>

[13] <http://www.reilukauppa.fi/index.php?7>

[14] <http://www.tekniikkatalous.fi/energia/article498085.ece>

[15] <http://www.fao.org/worldfoodsituation/wfs-home/foodpricesindex/en/>

[16] http://www.deloitte.com/view/fin_FI/ajankohtaista/db80cbe0c94ef210VgnVCM3000001c56f00aRCRD.htm

[17] <http://www.tekniikkatalous.fi/energia/article53587.ece>

[18] <http://www.ruokatieto.fi/WebRoot/1037172/sisaltosivu.aspx?id=1173424>

[19] <http://www.thelocal.se/7443/20070529/#>